

Snježana Kordić, **Riječi na granici punoznačnosti**, Zagreb 2002, Hrvatska sveučilišna naklada, 227 стр.

Књига коју представљамо стручној публици организована је као својеврсна целина с овако насловљеним конститутивним деловима: *Предговор* (стр. 5), *Садржај* (стр. 6–7), *Увод* (стр. 9), 1. *Упоиџреба личне замјенице ja/џа/он* (стр. 11–36), 2. *Конгруенција с Ви из џошџовања* (стр. 37–48), 3. *Уоџћавајуће човјек* (стр. 49–66), 4. *Предметне џоказне замјенице овај/џај/онај* (стр. 67–92), 5. *Презентџивви ево/еџо/ено* (стр. 93–128), 6. *Сложени везник џим више шџо* (стр. 129–142), 7. *Глаголи имаџи и биџи* (стр. 143–174), 8. *Упоиџреба глагола џребаџи* (стр. 175–190), *Сажеџак* (стр. 191–196), *Summary* (стр. 197–203), *Релатџивна реченица* (стр. 204), *Zusammenfassung* (стр. 205–212), *Регистџар имена* (стр. 213–220), *Регистџар џојмова* (стр. 221–226), *Биљешка о ауџору* (стр. 227).

„Ova knjiga predstavlja habilitacijski rad obranjen na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Münsteru 7. I 2002. godine“, информисе нас ауторка у *Предговору*. А у *Уводу* нам каже следеће: „Cilj pisanja ove knjige bio je doprinijeti poboljšanju leksikografskih i gramatičkih priručnika“ јер, кад се ради о „јединицама које у јежичном систему заузимају позицију између пунозначних ријећи и ријећи које имају само граматичку функцију“, та околност утиче на то да опис тих јединица у граматицима и речницима не буде у пуној мери адекватан.

Тако нам је, сасвим умесно, већ на самом почетку објашњено не само како је ова књига настала, већ и чему је првенствено намењена. А при самом њеном крају приводе се нашој пажњи две ствари које се тичу ауторке лично: из текста објављеног на стр. 204. дознајемо какве су високе оцене компетентни дали њеној претходно објављеној књизи *Релатџивна реченица*, а затим нам завршни текст *Биљешка о ауџору* открива биографске податке који упечатљиво оцртавају ауторкин интернационално афирмисани научни лик.

Што се њеног излагања у овој књизи тиче, ствари стоје овако:

Свако од осам поменутих поглавља завршава се одељком *Закључак* у којем се резимирају ауторкини увиди у разматрану тему, а иза сваког тако насловљеног одељка приложен је одговарајући списак коришћене стручне литературе. Прво је поглавље посвећено осветљавању околности под којима долази, пре свега при усменом комуницирању, до такве употребе личних заменица која одступа од онога што је иначе нормативни узус, док друго поглавље, управо онако како то његов наслов и најављује, поставља у жижу пажње конгруенцијски проблем (који неминовно искрсава онда кад се, при комуникативним контактима, искоришћава *pluralis reverentiae*) са циљем да се укаже на то који су све аспекти тог проблема. У трећем се поглављу констатује да постоје „два типа уопћавања помоћу *čovjek*. Један се појављује најчешће у пословима. За њега је карактеристичан *neutralan* контекст и *odsutnost* лексиčkih показатеља агенса (agens може бити и читаво *čovječanstvo*). Такав *čovjekodgovara* *njemačkom* 'опћем *man*' ... Други тип уопћавања помоћу *čovjek* ... састоји се у *tome* што се *увјек* *polazi* од неке конкретне, и одређене особе, чије искуство се уопћава. Због *toga* се *takvo* *čovjek* може *smatrati* *kvaзи-nereferenciјалним*“ (стр. 63). У четвртм се поглављу пореде показне заменице које упућују на предмете „у *HS*¹ (*једном* *južnoslovenskom* *jeziku*) *s* *nјима* *odgovарајућим* *zamjenicama* *u* *polјskom* *i* *češkom* (*dvama* *zapadnoslovenskim* *jezicima*) *i* *u* *ruskom* (*једном* *istočnoslovenskom* *jeziku*)“ (стр. 67) и изводе одговарајући закључци о регулативним принципима њиховог функционисања. Наредно, *пето* поглавље, посебно се истиче својом подстицајношћу; то, *наиме*, што је *ту* *речено* о изразима *eво/eтјо/ено* *takво* је да се, *при* *неким* *будућим*, *даљим* *научним* *разговорима* о *истој* *теми*, *никако* *не* *би* *смело* *заобићи*. У *шестом* се поглављу дају *сасвим* *нови* *увиди* у *семантичку* *посебност* *реченица* *уведених* *везником* *тјим* *више* *штјо*, у *седмом* се *обавештено*, *компетентно*, *набрајају* *регулативни* *фактори* од којих *зависи* *правилно* *устројавање* *реченица* *са* *иматји* *и* *бијти*, док се у *осмом* *разложено* *пледира* *за* *то* *да* *убудуће* *лексикографски* *описи* *глагола* *тјребатји* *обавезно* *узимају* у *обзир* *изложена* *актуелна* *сазнања* о *разним* *проблемским* *аспектима* *његове* *употребе*.

¹ Објашњење скраћенице *ХС* дала је Сњежана Кордић на стр. 11, *нап.* 3; оно гласи: „Скраћеницу 'HS' овдје и даље у *knјизи* *treba* *čitати* 'hrvatski standard' *или*, *kako* *bi* *znanstvenije* *bilo*, 'hrvatskosrpski' *jezik*, *jer* *sve* *tvrdnje* *i* *zakљučci* *navedени* *u* *ovoj* *knјizi* *vrijede* *za* *čitаво* *jezično* *područје* *na* *koјem* *se* *standardni* *jezik* *zasniva* *na* *istom*, *štokavskom* *dijalektu*, *dakle*, *za* *područје* *Hrvatske*, *Srbije*, *Bosne* *i* *Hercegovine* *i* *Crne* *Gore*.“

Надам се да је из свега реченог довољно јасно зашто моја завршна порука и не може другачије гласити до овако: књижи *Ријечи на граници пунозначности* заиста вреди посветити пуну пажњу; посебно ће славистима она бити драгоцен извор релевантних података.

Београд

Милка Ивић